

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 13. januar 2016

J.nr. 2015-96-dmk

Indberetning nr. 1/2016

Emner:

- *Lagmand Aksel V. Johannesens nytårstale.*
- *Finansloven for 2016 blev vedtaget med et lille overskud efter nogle hektiske dage i Lagtinget op til jul og mellem jul og nytår. Landsstyret blev kraftig kritiseret for at presse finansloven og diverse lovforslag igennem i al hast og uden at inddrage oppositionen.*
- *At der er stor fremgang i den færøske økonomi ses igen i lønudbetalingerne og beskæftigelsen.*

Lagmandens nytårstale

Lagmand Aksel V. Johannesen holdt sin første nytårstale nytårsaften. En oversættelse af nytårstalen er vedlagt denne Indberetning.

Finansloven for 2016 vedtaget

Finansloven for 2016 blev endelig vedtaget den 29. december 2015. Den vedtagne finanslov viser et overskud på 14 mio. kr. Landskassen havde senest overskud i 2007.

Ved den endelige vedtagelse stemte 25 for finansloven, mens 6 stemte hverken for eller imod.

Landsstyret fremsatte ultimo september, kort efter sin tiltræden, et forslag til finanslov med et underskud på 144 mio. kr. Forslaget var en ren teknisk fremskrivning af den gældende finanslov. Landsstyret fremsatte siden en lang række ændringsforslag til finanslovsforslaget, som skulle medføre et overskud på 12 mio. kr. i 2016. De væsentligste ændringsforslag blev beskrevet i Indberetning nr. 7/2015 fra 9. december 2015.

Lagtingets behandling af finansloven, og de lovforslag der var knyttet hertil, bar præg af, at lovforslagene blev fremsat meget sent på året og måtte presses igennem inden juleferien – og mellem jul og nytår.

Landsstyret blev generelt bebrejdet, at mange af lovforslagene, som indeholdt store og grundlæggende ændringer for bl.a. opdræts- og fiskerierhvervet og folkepensionisterne, var blevet fremsat uden forudgående høring og uden inddragelse af oppositionen – noget som det nuværende landsstyre især havde kritiseret det foregående landsstyre for, da det selv sad i oppositionen.

I enkelte tilfælde måtte landsstyret dog selv trække sine forslag tilbage, da der ikke var flertal for forslagene i koalitionen, men ellers fik landsstyret stort set sine forslag igennem Lagtinget – som regel med det mindst mulige flertal. Der var dog enighed i Lagtinget om lettelserne i indkomstskatten på ca. 137 mio. kr.

Landsstyret fik derimod ikke vedtaget sit forslag om afgift på fangst af pelagiske fisk og salg af en del af kvoten i Barentshavet på auktion, som skulle indbringe landskassen indtægter på knap 180 mio. kr. Det skyldes, at et flertal i Lagtingets Erhvervsudvalg, hvor oppositionen har flertal, ikke var færdig med udvalgsbetænkningen. Den manglende vedtagelse af dette forslag var ved at blokere for vedtagelsen af finansloven inden årets udløb, da indtægterne herfra er et væsentligt element i landsstyrets bestræbelser på at få overskud på finansloven for 2016, hvilket fik tre medlemmer af koalitionen til at fremsætte et nyt lovforslag, hvor auktionsdelen var fjernet og kun indeholdt afgifter på de pelagiske fiskearter. Forslaget blev fremsat den 28. december først på aftenen, og ved at fravige tidsfristerne blev det vedtaget midt på natten den 29. december. Afgifterne fra de pelagiske fisk forventes ifølge forslaget bemærkninger at indbringe landskassen 165 mio. kr. i 2016. Landsstyret har dog endnu ikke opgivet at få vedtaget den del af det oprindelige lovforslag, der vedrører salg af fiskerettigheder i Barentshavet på auktion.

Stor vækst i lønudbetalingerne og beskæftigelsen

At der er fremgang i den færøske økonomi ses klart i de nyeste tal for lønudbetalingerne. I fjerde kvartal 2015 ligger lønudbetalingerne for første gang nogensinde over 2 mia. kr. De sæsonkorrigerede lønudbetalinger er opgjort til 2.092 mio. kr. for fjerde kvartal 2015, hvilket er 100 mio. kr. mere end i 3. kvartal, og det er samtidig niende kvartal i træk med en stigning i lønudbetalingerne på mellem 1 og 2 pct.

Af tabel 1 nedenfor fremgår det, at der for hele 2015 har været en stigning i lønudbetalingerne på 6,3 pct. i forhold til året før. Der har været fremgang for alle erhvervsgrupper, men der har især været en stor stigning inden for fiskeri- og opdrætserhvervet. Hyrerne inden for fiskeriet er alene steget med 19,2 pct. det seneste år, mens stigningen i opdrætserhvervet er opgjort til 4,1 pct. Også byggeriet oplevet stor vækst med en stigning i lønudbetalingerne på 10,5 pct. i 2015.

Tabel 1: Lønudbetalinger januar-december fordelt på hovedgrupper, mio. kr. og pct.

	2012	2013	2014	2015	Ændring 2014-2015	
					Mio. kr.	Pct.
Fiskeri-, opdræts- og råstofferhverv	1.363	1.362	1.488	1.672	184	12,4
Byggeri og anden produktion	841	842	947	1.027	80	8,5
Private tjenesteerhverv	2.325	2.358	2.431	2.545	114	4,7
Offentlig adm. og andre tjenester	2.561	2.620	2.683	2.779	96	3,6
Samlede lønudbetalinger	7.091	7.183	7.549	8.024	475	6,3

Kilde: Hagstova Føroya

Det seneste halvandet år er der blevet 1.100 flere lønmodtagere på Færøerne, ifølge Hagstova Føroya (Færøernes Statistik). I maj 2014 var der ca. 23.900 lønmodtagere og oktober 2015 var der ca. 25.000 lønmodtagere på Færøerne.

Tabel 2: Antal lønmodtagere i oktober 2012-2015 fordelt på hovedgrupper

	2012	2013	2014	2015	Ændring 2014-2015	
					Antal.	Pct.
Fiskeri-, opdræts- og råstøferhverv	4.066	4.073	4.150	4.326	176	4,2
Byggeri og anden produktion	2.948	2.989	3.279	3.408	129	3,9
Private tjenesteehverv	7.793	8.008	8.104	8.269	165	2,0
Offentlig adm. og andre tjenester	8.766	8.705	8.803	9.006	203	2,3
Samlede lønudbetalinger	25.573	23.775	24.336	25.009	673	2,8

Kilde: Hagstova Føroya

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen